

כלי שאסור מחמת חסרון כיס

Shmirat Shabbat K'Hilchato ch.

20 (footnote 33)

Regarding moving a mezuzah ... it is forbidden. Look in Minchat Shabbat, who writes that if the mezuzah fell off the doorpost on Shabbat it is forbidden to move, just like a door that came off its hinges on Shabbat. (Mishna Brura 308; 35). Look also at shiurei hamincha (14) that if the mezuzah is in a place which is degrading for it, it is permissible to move it to put it in a safe place.

שמירת שבת כהלכתו פרק כ' הערה ל"ג
 ולענין טלטול מזוזה ... אסור לטלטה ע"ש במנחת שבת, דאם נפלה המזוזה בשבת מן המחובר לכו"ע אסור לטלטה, דומיא דדלת שנתפרקה בשבת, ס"י שח במ"ב ס"ק לה, וע"ש בשו"ת המנחה ס"ק יד, דאם המזוזה נמצאת במקום בזיון, מותר לטלטה כדי להצניעה.

Shmirat Shabbat K'Hilchato 20; 22

Anything for which a person sets aside a fixed place because of its great value, and they are strict not to move it lest it get damaged (for example a wall clock or an artistic picture that one is particular about) is also included in muktze machmat chesaron kis, and there is no permission to move it. (footnote 67: According to the opinion of the Chazon Ish it seems that even if the picture is not valuable, but one doesn't move it because it is hung on the wall, it is also considered muktze machmat chesaron kis.)

שמירת שבת כהלכתו פרק כ' כ"ב
 כל דבר שאדם קובע לו מקום מחמת ערכו הרב, ומקפיד שלא לטלטל אותו מחשש שמא יתקלקל, כגון שעון-קיר, תמונה אמנותית שמקפיד עליה, גם זה בכלל מוקצה מחמת חסרון-כיס הוא, ואין כל היתר לטלטלו. (ובהערה ס"ז כתב דלדעת החזו"א ו"ל דאפי' אם התמונה אינה יקרה אלא שאין מטלטלין אותה אחרי שתלוה במקומה, ג"כ הוא מוקצה מחמת ח"כ ע"כ).

Mishna Brura 310; 16

The Ta"z writes that a knife that was used on Shabbat for a Bris Mila may not be moved after the bris, since it is muktze machmat chesaron kis (because a person is particular not to use it for any other purpose). This is in disagreement with the lenient opinion that it may be moved since something cannot be muktze for only half of Shabbat, since when Shabbat began it was also muktze machmat chesaron kis, and couldn't be moved for anything else. Therefore, even though the next day it can be used for the bris, nevertheless after the bris it returns to its muktze state. Therefore it must

משנה ברורה סימן שי"ט טו
 כתב הט"ז איזמל שמל בו בשבת אין לטלטלו אחר המילה דהא מוקצה הוא מחמת חסרון כיס דהא אדם מקפיד שלא להשתמש בו דבר אחר ודלא כהמקילין לטלטל אותו מטעם דאין מוקצה לחצי שבת דהא בין השמשות ג"כ היה מוקצה מחמת חסרון כיס ואין לטלטלו אז לשום דבר וע"כ אע"פ שעומד למחר למלאכת מילה מ"מ אחר גמר צורך שלו חוזר לאיסור טלטול של בין השמשות ע"כ יצניעו באותו חדר שהוא מל שם והמ"א בסימן של"א סק"ה מסכים עמו ג"כ בעיקר הדין אך דעתו שיש להחמיר שבעוד שהאיזמל בידו לא יניחנו מידו עד שיניחנו במקום המשתמר או שיוליכנו לביתו דכל מוקצה שהוא בידו מטלטלו לאיזה מקום שירצה וכדלעיל בסימן ש"ח ס"ג. ואם הוא ג"כ פורע וצריך להניח האיזמל מידו כתב הא"ר שיקבל אחר מידו והוא יוליכנו שם למקום המשתמר. ומ"מ בדיעבד אם הניחו מידו ויש חשש שלא יגב שם מצדד הא"ר דיש לסמוך על רמ"א וש"ך דסוברים דמותר לטלטלו והביאו החכמת אדם בהלכות מילה:

be placed in a safe place in the room where the bris takes place. The Magen Avraham agrees to this principle, though he is more strict, that while the knife is still in his hand it must not be put down until it is placed in a safe place, or taken home, since anything muktze which is in one's hand may be placed wherever they want. If the same mohel is also doing *priah* and needs to put the knife down, the Eliya Rabba writes that someone else should take it from him and he should take it to a safe place. Nevertheless, if it was put down and there is a fear that it may be stolen, the Eliya Rabba is inclined to be lenient and rely on the Rama and Shach who hold that it is permitted to move it, and the Chachmas Adam agrees with this ruling.

A musical instrument that a person is careful with and always puts in its case when it is not being used is considered '*muktze machmat chisaron kis*', since there is no use for it on Shabbat and since they are careful with it a person doesn't think about moving it on Shabbat.

כלי נגינה שאדם זהיר בו ונותנו בנרתיקו שלא בשעת השימוש הוא בגדר מוקצה מחמת חסרון כיס, שהרי אין בו שום שימוש בשבת ומחמת הקפידא אדם מוקצה דעתו ממנו לגמרי.

A picture hanging on the wall - if one is particular and careful that it should not get damaged or break, and when it is taken down from the wall one is very careful with it, it has the status of '*muktze machmat chisaron kis*', since a person puts moving it out of their mind.

תמונה התלויה על הקיר-אם מקפידים עליה שלא תפגע ולא תשבר וכאשר הוסרה מהקיר נזהרים בה מאד דינה כמוקצה מחמת חסרון כיס, היות והאדם מוקצה דעתו לגמרי מלטלטה.

כלי שמלאכתו לאיסור

Shulchan Aruch Orech Chaim 308; 3

A Kli Shemelachto L'Issur may be moved either l'tzorech gufo (using it), e.g. a goldsmith's hammer or blacksmith's hammer may be used to crack open nuts, or a knife to cut a fig cake; or l'tzorech m'komo (needing the space it occupies), i.e. that one needs to use the space that the utensil is placed in. It is permitted to take it from there and place it wherever you want. However, to move it from the sun to the shade, i.e. for no purpose other than to protect it from getting broken or stolen, is forbidden.

שולחן ערוך אורח חיים סימן שח: ג
כלי שמלאכתו לאיסור, מותר לטלטלו, בין לצורך גופו כגון קורנס של זהבים או נפחים לפצוע בו אגוזים, קורדם לחתוך בו דבילה; בין לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם, ומותר לו ליטול משם ולהניחו באיזה מקום שירצה; אבל מחמה לצל דהיינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שירא שישבר או יגנב שם, אסור.

משנה ברורה סימן שח: ג, י"ב
שמלאכתו לאיסור - כלומר שמייוחדת לדבר שאסור לעשות בשבת ואפילו אם רק רוב מלאכתו לאיסור הוא ג"כ בכלל זה:
בין לצורך גופו - ומיירי שאין לו כלי היתר לתשמיש זה דאל"ה אין לו להשתמש בכלי זה:

Mishna Brura 308

10. Shemelachto l'issur - in other words it is set aside for something that is forbidden to do on Shabbat, or even if the majority of its work is for forbidden activities this is also included in this category.

12. Either l'tzorech gufo - this is in a case when there is no permitted utensil that can do this task, but if there is then one should not use the forbidden utensil.

One should not use a kli shemelachto l'issur for a permitted purpose if there is the possibility of doing the activity with one's hand or with another utensil that has permitted use. Therefore a person should not use a hammer to open nuts if they have a nutcracker or if they can crack the nuts with their hands. Even if using one's hands is not as easy as using a hammer, nevertheless one must use their hands. If they don't own a nutcracker they don't have to go and borrow one from the neighbour, but rather may use a hammer to crack the nuts in such a case.

אין להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור לצורך שימוש היתר אם יש באפשרותו לעשות את הפעולה בידיו או בכלי אחר שמלאכתו להיתר, ולכן אין להשתמש בפטיש לפיצוח אגוזים אם יש לו מפצח אגוזים או אם יכול לפצח את האגוזים בידיו. ואף באופן שהשימוש בידיו אינו נוח כל כך כשימוש בפטיש מ"מ צריך להשתמש בידיו. ואם אין ברשותו מפצח אגוזים אינו צריך לטרוח ולשאול כלי זה משכנו אלא יכול להשתמש בפטיש לצורך הפיצוח.

Magen Avraham 308; 8

But not from the sun to the shade - In the Yerushalmi (ch. 5 Beitzah) it states that one may think about using it to use in order to move it, even though the main intent is to move it from the sun to the shade.

מגן אברהם אורח חיים סימן שח ס"ק ח
אבל מחמה לצל - ואית' בירוש' פ"ה דביצה כשמחשב עליו לתשמיש מותר לטלטלו אפי' עיקר כונתו מחמה לצל.

Mishna Brura 308; 15

Or stolen there - since this is similar to moving it from the sun to the shade. It is permitted to ask a non-Jew to move it in such a case.

משנה ברורה סימן שח ס"ק טו
או יגנב שם - דהוא דומיא דמחמה לצל. וע"י א"י ו"ל דשרי בכל זה [פמ"ג]:

A utensil which has two purposes, one of which is forbidden and the other is permitted: If the permitted use is as usual as the forbidden use this is considered a kli shemelachto l'heter.

אורחות שבת
כלי המיועד לשתי מלאכות האחת אסורה והאחת מותרת אם השימוש של ההיתר מצוי כמו השימוש של האיסור הרי זה ככלי שמלאכתו להיתר.

Even if one doesn't need the utensil immediately, rather they want to take it because there is a reasonable possibility that they will need it in the place they are moving it to, this is also considered l'tzorech gufo.

A kli shemelachto l'issur which is in a place where it is likely to become damaged or stolen, and nobody needs it immediately, but there is a reasonable possibility that they will need it later on Shabbat, also in such a case it may be moved and saved from damage so that it will be ready for when it will be needed.

A phone book is considered kli shemelachto l'issur, even though actually looking in the book is not a forbidden activity, nevertheless the main purpose of the book is to find phone numbers which are needed for phoning, and therefore it is considered a kli shemelachto l'issur.

It is permitted to open the door of a kli shemelachto l'issur if one needs to take something permissible out of it, since this is using the space of the door to put one's hand in to take out the item.

A kli shemelachto l'issur which is placed on the windowsill in a way that it is impossible to open or close the window may be moved, as this is also considered l'tzorech m'komo.

A kli shemelachto l'issur which has been designated for a permissible use, for example a hammer which is designated for cracking nuts, it seems that it has the status from now on of a kli shemelachto l'heter,

אורחות שבת

אף אם אינו צריך את הכלי כעת רק נוטלו עמו משום שיש אפשרות סבירה שיזדקק לו במקום אליו הוא הולך גם זה חשיב צורך גופו.

כלי שמלאכתו לאיסור העומד במקום בו הוא עלול להנזק או להגנב, והאדם אינו זקוק לו כעת אך יש אפשרות סבירה שיזדקק לו בהמשך היום, גם בזה רשאי לטלטלו ולהצילו מהנזק כדי שיהיה מוכן לו לאפשרות שיזדקק לו.

אורחות שבת

ספר טלפונים דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, ואף שעצם העיון בספר אין בו מלאכה אסורה, מ"מ עיקר מטרתו של הספר היא לברר מספר טלפון הנחוץ לו כדי לטלפן והרי זה בכלל כלי שמלאכתו לאיסור.

אורחות שבת

מותר לפתוח דלת של כלי שמלאכתו לאיסור אם צריך להוציא מהכלי חפצי היתר, שהרי צריך להשתמש במקומה של הדלת להכניס את ידו ולהוציא חפצים.

כלי שמלאכתו לאיסור המונח על אדן החלון באופן שאי אפשר לפתוח ולסגור את החלון מותר ליטול את הכלי דגם זה נחשב שימוש לצורך מקומו.

אורחות שבת

כלי שמלאכתו לאיסור שייחד אותו לתשמישי היתר, כגון פטיש שייחדו לצורך פיצוח אגוזים, נראה שדינו מעתה ככלי שמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו אף שלא לצורך גופו ומקומו.

and it is permitted to move it for things other than l'tzorech gufo or m'komo.

A kli shemelachto l'issur which someone picked up in a permitted manner, for example for l'tzorech gufo or m'komo, may now be taken to any place that they want and there is no requirement to place it down immediately when they finish using it.

A kli shemelachto l'issur which was picked up by mistake, not for l'tzorech gufo or m'komo, the poskim disagree as to the Halacha. Some say that it is permitted to take it to the place where they want to place it, and others say that since it was taken in a forbidden manner it must be put down immediately.

אורחות שבת

כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו לידו בהיתר כגון לצורך גופו ומקומו, מותר מעתה להוליכו למקום שירצה ואין צריך להניחו מידו עם גמר השימוש בו.

כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו בטעות, שלא לצורך גופו ומקומו, נחלקו בו הפוסקים, ו"א דמותר לטלטלו למקום שמעוניין להניחו שם, ויש אומרים דכיון שנטלו באיסור צריך להניחו מיד מידיו.